

TEDMEM

Bülten 2024

İçindekiler

1

SÖYLEŞİ

PROF. DR. METİN PİŞKİN İLE
OKULLARDA YAŞANAN ZORBALIK ÜZERİNE

2

GÖRÜŞ

ÖĞRETMENLERİN MESLEĞE SEÇİM SÜREÇLERİNDE
PLANLANAN DÜZENLEMELERLE İLGİLİ TEDMEM GÖRÜŞÜ

3

GÖRÜŞ

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ KANUNU TEKLİFİNE İLİŞKİN
GÖRÜŞ VE DEĞERLENDİRMELER

4

GÖRÜŞ

TÜRK EĞİTİM DERNEĞİ “TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ”
ORTAK METNİ VE TASLAK ÖĞRETİM PROGRAMLARINA
İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER

5

DEĞERLENDİRME

PISA 2022 TÜRKİYE İÇİN NELER SÖYLÜYOR?

6

DEĞERLENDİRME

YKS 2024'E İLK BAKIŞ VE YKS 2024 YERLEŞTİRME SONUÇLARI

7

DEĞERLENDİRME

BİR BAKIŞTA EĞİTİM 2024'E İLK BAKIŞ ve
BİR BAKIŞTA EĞİTİM 2024:TÜRKİYE ÜZERİNE
DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

8

DEĞERLENDİRME

TIMSS 2023 TÜRKİYE İÇİN NELER SÖYLÜYOR?

9

DEĞERLENDİRME

PIAAC 2023 YETİŞKİN BECERİLERİ ARAŞTIRMASI: ÖNE ÇIKANLAR

10

PAYDAŞ GÖRÜŞMELERİ

EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANLARINA ZİYARET

TEDMEM olarak, Türkiye'deki tüm çocukların daha mutlu ve umut dolu bir geleceğe erişebilmesi amacıyla çalışmalarımızı kararlılıkla sürdürmekteyiz. Eğitim politikalarının geliştirilmesi ve uygulanmasında siyaset üstü, yenilikçi ve etkili bir yaklaşımı benimseyerek, toplumda "eğitimin vazgeçilmezliği" anlayışını güçlendirmeyi hedeflemekteyiz. Geleneksel yaklaşımların ötesine geçerek, veri ve kanıta dayalı çalışmalarımızla 2024 yılında da eğitim alanındaki en güncel ve güvenilir bilgileri paylaşmayı sürdürdük.

PISA (2022), TIMSS (2023), PIAAC (2023) ve OECD Bir Bakışta Eğitim (2024) raporları çerçevesinde, Türkiye'nin eğitim sistemi ve performansını uluslararası düzeyde kapsamlı bir şekilde analiz ettik. Eğitim politikalarının geliştirilmesine katkı sunmak amacıyla, Öğretmenlik Mesleği Kanunu, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ve Yükseköğretime Geçiş Sınavları üzerine değerlendirmeler hazırladık ve bu değerlendirmeleri kamuoyuyla paylaştık. Ayrıca, eğitimin sosyokültürel boyutlarına ışık tutarak, akran zorbalığı gibi önemli bir konu üzerine bir söyleşi gerçekleştirdik. Bu çalışmalarla, Türkiye'nin eğitim sistemine yönelik veri odaklı, stratejik ve analitik katkılar sunmayı amaçladık. Yoğun bir çalışma döneminin ardından 2024 yılı sona ererken bu bülten ile yıl boyunca gerçekleştirdiğimiz önemli çalışmaların kısa özetlerini sizlerle paylaşmaktan mutluluk duyuyoruz.

2025 yılında, Türkiye'de eğitim politikalarına odaklanan öncü bir düşünce kuruluşu olarak konumumuzu daha da güçlendirmeyi ve karar alma süreçlerine katkı sunmayı hedefliyoruz. 2025 yılının, eğitimde niteliğin artırılması ve fırsat eşitliğinin sağlanmasına yönelik somut adımların atıldığı bir yıl olması temennisiyle, ortak paydası eğitim olan tüm paydaşların yeni yılını kutlar, başarı ve mutluluklarla dolu bir yıl dileriz.

TEDMEM Ekibi

PROF. DR. METİN PİŞKİN İLE OKULLARDA YAŞANAN ZORBALIK ÜZERİNE

Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü öğretim üyesi **Prof. Dr. Metin Pişkin**'i konuk ettiğimiz bu söyleşimizde okullarda yaşanan zorbalık olayları üzerinden zorbalığın türleri, Türkiye'de artan zorbalık olayları, zorbalığın okul iklimine etkisi ve okullarda zorbalığı ayırt etme, önleme ve müdahale yöntemlerini ele aldık. Akademik çalışmalarına ek olarak, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık anabilim dalı başkanlığı, Fakülte Senatórlüğü, Fakülte yönetim kurulu üyeliği, Ankara Üniversitesi kariyer merkezi müdür yardımcılığı ve Türk PDR Derneği Genel Başkan Vekilliği görevlerini de yürüten **Prof. Dr. Metin Pişkin**'le olan bu keyifli söyleşiyi sizlerle paylaşmaktan mutluluk duyarız.

Söyleşimizden öne çıkan kesitler şöyledir:

- Zorbalığı şiddet ve saldırganlıktan ayıran iki kriterin altını çiziyorum. Birincisi, güç dengesizliği. Zorbalıkta iki taraf vardır. Taraflardan biri güçlüdür. Diğer taraf da zayıftır. Yani bu güç dengesizliği zorbalığı şiddetten ayıran kriterlerden biridir. Altını çizmek istediğim ikinci durum ise bu söz ya da eylemlerin sistematik bir biçimde yaşanması.
- Olweus'a göre eğer bir birey haftada en az bir defa zorbaca söz ya da eylemlere uğruyorsa bu öğrenci mağdurdur. Eğer bir öğrenci haftada en az bir defa zorbaca söz ya da eylemlerde bulunuyorsa bu kişi zorbadır. Olweus'a göre, sistematik olmasının kriteri zorbanın/zorbaların mağdura/mağdurlara haftada en az bir defa zorbalık yapmasıdır.
- Özellikle dijitalleşmenin artmasından sonra, hayatımıza internet ve elektronik ortamlarda yaşanan siber zorbalık dediğimiz (ekran zorbalığı, dijital zorbalık, elektronik zorbalık) ve son zamanlarda gittikçe yaygınlaşan başka bir zorbalık türü girdi.

- Siber zorbalıkta zorba ve mağdur arasında fiziksel bir güç dengesizliği yok. Ama başka bir güç dengesizliği var. Güçlü olan kişi o elektronik, dijital vb. ortama daha hâkim olan, daha bilgili olan, elektronik ortamda başka birinin hesabını, nickini çalabilecek yetisi olan kişidir. Bu gücünü, bilgisini kötüye kullanarak diğer öğrencileri mağdur edebilir. Bu durum süreklilik arz ediyorsa burada siber zorbalık söz konusudur.
- Biz, istediğimiz kadar okullarda saygı, tolerans gibi değerleri öğretilim. Kâğıt üzerinde kalıyor. Gençler, özellikle ergenler, medya dünyasının yıldızlarından çok etkileniyorlar. Futbolcuları, sporcuları, artistleri, sanatçıları, dizi oyuncularını, son zamanlarda da fenomenleri kendilerine rol model alıyorlar.
- Eğitim sisteminde de eğer biz sadece bireyin bilişsel gelişimine önem verirsek, yani daha iyi matematik sorusu çözmesini, daha iyi fizik sorusu çözmesini, üniversitede iyi yerlere gitmesini önemseyip, sosyal ve duygusal gelişimini önemsemezsek olmaz. Duygusal zekâ son derece önemlidir ve geliştirilmelidir. Bakın IQ'yu değiştiremiyoruz ama insanların duygusal zekalarını geliştirebiliyoruz.
- Eğer zorbalığı ortadan kaldırırsak okullarda çocukların güvende hissetmesini sağlayabiliriz. O yüzden karakter eğitimi önemsememiz lazım. Asla ve asla hiçbir öğrenci okulda zorbaca söz ve eylemlerin hiçbirinde bulunamaz. Birinci kural bu. Hiç kimse, hiç kimseye zorbalık yapmayacak. Zorbalığa sıfır tolerans.
- Zorbalığın panzehri arkadaşlıktır, dostluktur, güzel ilişkilerdir. Bir de mağdurlara eğitim vermemiz lazım; kendilerini koruyabilsin, özgüveni artsın, sosyal becerileri gelişsin diye eğitimler.

Söyleşinin Tamamı için
QR Kodu Taratın:

ÖĞRETMENLERİN MESLEĞE SEÇİM SÜREÇLERİNDE
PLANLANAN DÜZENLEMELERLE İLGİLİ
TEDMEM GÖRÜŞÜ

|tedmem|

ÖĞRETMENLERİN MESLEĞE SEÇİM SÜREÇLERİNDE PLANLANAN DÜZENLEMELERLE İLGİLİ TEDMEM GÖRÜŞÜ

TEDMEM olarak hazırladığımız bu görüş yazısı, öğretmenlerin mesleğe seçim süreçlerinin bileşenlerinden birisi olan mülakatla ilgili yapılması planlanan düzenlemelere ilişkin görüş ve değerlendirmeleri içermektedir. Bu yazıda “mevcut öğretmen seçme sisteminin aksayan yönleri”, “sürdürülebilir ve paydaşlar tarafından sahiplenilebilir bir mülakat sistemi geliştirmek için sistem düzeyinde öneriler”, mülakatla ilgili yapılması planlanan düzenlemeler ve gerekçeleri” ile “mülakatla ilgili yapılması planlanan düzenlemelere ilişkin öneriler” ele alınmıştır.

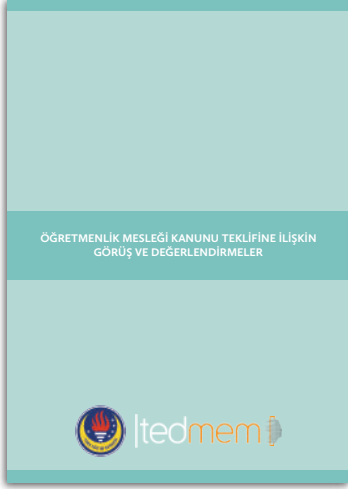
Yazıda öne çıkan öneriler şu şekildedir:

- Nitelikli eğitimin birinci koşulu nitelikli öğretmenlerdir.
- Nitelikli öğretmen yetiştirme odağında mülakat sistemi zincirin son halkası olup, esas çözülmesi gereken meseleler aciliyetini korumaya devam etmektedir.

- Öğretmen yetiştirme süreci, ülkenin öğretmen ihtiyacı ile uyumlu hale getirilmelidir.
- Öğretmen ihtiyacı projeksiyonlarından bağımsız bir şekilde ve çok sayıda öğretmen adayı yetiştirilmesinin ülke için sonuçlarının ekonomik ve sosyolojik etkileri detaylı bir şekilde analiz edilmeli ve öğretmen yetiştirme süreci en temel varsayımdan başlanarak nitelikli öğretmen yetiştirme hedefi üzerinden yeniden yapılandırılmalıdır.
- Çocuklarımızı emanet ettiğimiz öğretmenlerin öğretmenliğe uygunluk, alan bilgisi, pedagojik alan bilgisi, sınıf yönetimi becerileri, iletişim becerileri, insana ve öğrenmeye yönelik tutumları mesleğe seçim süreçlerinin bir aşamasında objektif kriterler üzerinden mülakatla değerlendirilmelidir. Mülakatın öğretmen seçme sürecinin hangi aşamasında en işlevsel olduğu sistemin aksayan yönlerine ilişkin adımlar atıldıktan sonra anlaşılabilecektir.
- Sisteme en nitelikli öğretmenlerin dahil edilebilmesi için çoklu değerlendirme yöntemleri kapsamında öğretmen adaylarından örnek bir ders anlatımı istenmesi olağandır. Ancak, sistemin dinamikleriyle birlikte düşünüldüğünde “mülakatların mülakat gibi yapılması”nı engelleyen faktörlerin ortadan kaldırılması için yalnızca uygulama aşamasında alınan güvenlik tedbirlerinin ötesinde düzenlemelere ihtiyaç bulunmaktadır.
- Mevcut öğretmen yetiştirme sisteminin, eğitim fakültelerinin, öğretmenleri mesleğe seçme yönteminin nitelikli öğretmenleri sisteme dahil etme amacına ne ölçüde hizmet ettiği tartışmaya açılmalıdır.
- YÖK ve eğitim fakülteleri, nitelikli öğretmen yetiştirme hedefi doğrultusunda sorumluluk almalı; eğitim fakültesinde edinilen beceri ve yetkinliklerin atama denkleminde bir karşılığı olmalıdır.

Yazının Tamamı için
QR Kodu Taratın:

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ KANUNU TEKLİFİNE İLİŞKİN GÖRÜŞ VE DEĞERLENDİRMELER

Öğretmenliğin profesyonel bir meslek olarak kabulüne yönelik ilk uluslararası adım 1966'da kabul edilen ILO/UNESCO Tavsiye Kararı ile atılmıştır.

Türkiye'de ise öğretmenlik mesleğine ilişkin yasal düzenlemeler çeşitli kanun ve kararnamelerde yer almakta olup, bu dağınıklığı gidermek ve bütüncül bir düzenleme sağlamak amacıyla Öğretmenlik Meslek Kanunu'na ihtiyaç duyulmuştur. Bu ihtiyaç, 2023 Eğitim Vizyonu Belgesi, 11. Kalkınma Planı ve 20. Millî Eğitim Şûrası Kararlarında belirtilmiş olup 2022'de yasalaşmıştır.

3 Şubat 2022'de kabul edilen 7354 sayılı Öğretmenlik Meslek Kanununun, 13 Temmuz 2023'te Anayasa Mahkemesi tarafından bazı hükümleri iptal edilmiştir, bu durum yeni düzenleme gerekliliği doğurmuştur.

TEDMEM olarak Meclis Genel Kurulunda görüşmeleri devam eden Öğretmenlik Mesleği Kanunu Teklifi 'ne ilişkin görüş ve değerlendirmelerimizi içeren raporumuzdan öne çıkan değerlendirmeler şöyledir:

Kanun Teklifine İlişkin Değerlendirmeler

- Kanun teklifi mevcut haliyle öğretmenlik mesleğinin toplumsal algısını yüceltecek bir bakış açısı yansıtmaktan uzaktır.
- Öğretmenlerin haklarının belirlenmesi Kanun teklifinin amaç cümlesi içinde yer almasına ve ikinci bölümün başlığı “Hak, Ödev ve Sorumluluklar” olarak belirlenmesine rağmen öğretmenlerin hakları açık bir şekilde tanımlanmamıştır.
- Öğretmenlik mesleğinin statüsünün ve itibarının yeniden sağlanması, mesleğin içinde yüksek etik davranış standartlarının kabul edilmesi, izlenmesi ve bu standartların titizlikle uygulanması ile mümkündür.
- On sekiz sayfadan oluşan Kanun teklifinin dört sayfasının “öğretmen adaylarına uygulanacak disiplin cezaları ile bu cezalara karşılık gelen fiil ve davranışlar”dan oluşması kanunun yapısal düzeni ve içeriği bakımından dengeli bir yaklaşımın eksikliğine işaret etmektedir.
- Öğretmenlik kariyer basamakları asıl odaklanılması gereken alanlardan biri olan öğretmenlerin mesleki gelişim süreçlerine hizmet etmemektedir.
- Kanun teklifi ile eğitim çalışanlarına karşı işlenen suçların önlenmesi ve caydırıcılığın artırılmasına yönelik önemli düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Bu düzenlemeler öğretmenlik mesleğinin itibarı ve saygınlığı açısından da kıymetli bulunmaktadır.
- Kanun teklifi özel eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlere yönelik bir düzenleme içermemektedir.

Millî Eğitim Akademisi Kurulmasına İlişkin Değerlendirmeler

- İlk defa 1989 yılında gündeme gelen Millî Eğitim Akademisinin görev ve yetkileri çoğunlukla “hizmet içi eğitim” odağında iken bugün “öğretmen yetiştirme” ana odak haline gelmiştir.
- Millî Eğitim Akademisinin Eğitim Fakültelerine benzer bir rol üstlenmesi öğretmen eğitimindeki yetki ve sorumluluklara ilişkin rol karmaşası ve çok başlılık olmak üzere çeşitli problemlere yol açabilir.
- Öğretmenler 1982’den bu yana Eğitim Fakülteleri aracılığı ile yetişmektedir. Millî Eğitim Akademisi ile Eğitim Fakültelerinin yıllardan beri devam eden tecrübe ve birikimi göz ardı edilmektedir. Millî Eğitim Akademisinin öğretmen adaylarına Türkiye’nin dört bir yanındaki 97 Eğitim/Eğitim Bilimleri ve binlerce akademisyenin sağlayamadığı veya kazandıramadığı hangi bilgi, beceri ve yeterlikleri kazandırarak öğretmen niteliğine katkı sunacağı anlaşılamamaktadır.
- Millî Eğitim Akademisi bünyesinde verilecek hazırlık eğitimi ile öğretmen olarak istihdam edilme süreçlerine yeni basamaklar eklenmiştir. Bu düzenleme kapsamında, hazırlık eğitimi (ilave 1,5-2 yıl) ile birlikte toplamda yaklaşık 6 yıllık bir eğitimi başarıyla tamamlayan adayların öğretmen olarak istihdam edilmesi mümkün hale gelmektedir. Öğretmenlik mesleğine girişte böylesi zorlayıcı bir yaklaşım sergilenmesi Eğitim Fakültelerini tercih etmek için bir sebep bırakmamaktadır.
- Türkiye’nin nitelikli öğretmen yetiştirme hedefi doğrultusunda öğretmen yetiştiren programların kontenjanlarının sınırlandırılması, bu programlara öğrenci seçiminin farklılaştırılması ve eğitim fakültelerindeki öğretmen yetiştirme programlarının yapısında köklü değişikliklere gidilmesi yönünde daha sistematik adımlar atılmalıdır.

Yazının Tamamı için
QR Kodu Taratın:

TÜRK EĞİTİM DERNEĞİ “TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ” ORTAK METNİ VE TASLAK ÖĞRETİM PROGRAMLARINA İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER

26 Nisan 2024 tarihinde Millî Eğitim Bakanlığı, “Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli” ismi altında yeni taslak öğretim programlarını kamuoyunun değerlendirmesine açmıştır. Türk Eğitim Derneği, bu taslaklara ilişkin kapsamlı bir inceleme raporu hazırlamıştır.

Rapor iki bölümden oluşmaktadır; ilk bölümde TEDMEM’in öne çıkan genel değerlendirmeleri, ikinci bölümde ise TED Ankara Koleji Vakfı Strateji ve Ar-Ge Müdürlüğü öncülüğünde hazırlanan ders bazında görüş ve öneriler yer almaktadır.

TEDMEM olarak hazırladığımız birinci bölümde yer alan değerlendirmelerden bazıları şöyledir:

- Millî Eğitim Bakanlığı, beceri temelli bir öğretim programına geçiş için önemli bir adım atmıştır.
- Öğretim programı değişikliği dünya genelinde politik maliyeti ve hassasiyeti yüksek reform türlerinden biridir. Bu sebeple, öğretim programı değişikliğine zemin hazırlayan gerekçeler kapsamında yalnızca eğitim bilimleri değil; siyaset bilimi, nörobilim, davranışsal ekonomi gibi farklı disiplinlerin sunduğu verilerden de yararlanmak gerekmektedir.

- Öğretim programı değişikliğinin tüm paydaşlar tarafından benimsenmesini sağlamak için program değişikliğine temel oluşturan ihtiyaç analizinin ayrıntıları şeffaf bir şekilde paylaşılmalıdır.
- Öğretim programlarında yapısal değişiklikler yapılırken program geliştirme sürecinin en önemli aşamalarından biri olan pilot uygulama süreci es geçilmemelidir.
- Taslak öğretim programlarının düzenleyici metinler hiyerarşisi içinde uygun hedeflerle hazırlandığından emin olunmalıdır. Türk Milli Eğitiminin genel amacı ve nasıl bir insan yetiştirilmek istendiği 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda kapsamlı bir şekilde açıklanmaktadır.
- Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortak Metni dilimizin sadeliğini ve netliğini yansıtmamaktadır.
- Öğretim programlarının sadeleştirilmesi kapsamında programın bilgi-beceri dengesi ve bütünlüğünün gözden kaçırılması uzun vadede istenmeyen sonuçlar üretebilir.
- Taslak öğretim programlarında bileşenler arasında yeterli bağlantı sağlanamamış ve bütüncül bir kavramsal çerçeve oluşturulamamıştır.
- Bilgi yoğunluğunu sadeleştirme gerekçesiyle atılan adımlara karşın, çok sayıda kavramın programlara eklenmesi (87 kavramsal beceri süreç bileşeni, 403 alan becerisi göstergesi, 189 sosyal duygusal öğrenme göstergesi, 21 eğilim, 170 okuryazarlık süreç bileşeni, 403 Erdem-Değer-Eylem göstergesine) sadeleştirme sürecinin temel amacına aykırı bir sonuç yaratarak öğretim programlarında kavramsal berraklığı sağlamaya yönelik çabaları olumsuz etkileyebilir ve anlaşılabilirlik sorunlarına yol açabilir.
- Birçok bileşen üzerine temellendirilmiş öğretim programlarında tüm bileşenlerin eş zamanlı olarak öğrenme çıktılarıyla, öğretme-öğrenme uygulamaları ve ölçme değerlendirme uygulamalarıyla ilişkilendirilmesinin zorluğu göz önünde bulundurularak öğretim programları uygulayıcı dostu hale getirilmelidir.

- Öğrencilerde beceri gelişiminin sağlanması, bilişsel yeterliklere odaklanan pedagojik yaklaşımların ötesinde ek yetkinlikler gerektirmektedir. Bu sürecin etkin bir şekilde yürütülmesi için yalnızca öğretmenlerin değil tüm eğitim sisteminin bu yeni yaklaşıma uyum sağlaması temin edilmelidir.
- Öğretmenlerin benimsemediği hiçbir reformun başarılı olamayacağı unutulmamalıdır. Öğretim programının uygulamada tam anlamıyla karşılık bulabilmesi için öğretmenlerin reformun son aşamasında pasif yürütücüler olarak değil, tüm reform süreci boyunca dikkate alınması gereken etkin aktörler olarak ele alınması gerekir.
- Taslak öğretim programlarında, okul temelli planlama kapsamında öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik esnek bir yapı benimsenerek eğitim-öğretim faaliyetleri daha verimli hale getirilmeye çalışılmıştır.
- Taslak öğretim programları içinde yer verilen öğretme öğrenme yaşantıları, zenginleştirme, destekleme gibi başlıklar öğretmen kılavuzu niteliğindedir.

Raporun Tamamı için
QR Kodu Taratın:

PISA 2022 TÜRKİYE İÇİN NELER SÖYLÜYOR?

PISA, 2000 yılından bu yana her üç yılda bir dünya genelinde 15 yaş grubu öğrencilerin fen, matematik ve okuma alanındaki yeterliklerini ölçerek eğitim sistemlerinin performanslarını karşılaştırmaya olanak veren veriler sunmaktadır.

Her döngüsünde matematik, fen ve okuma alanlarından biri odak alan olarak belirlenen PISA'da 2022 döngüsünün odak alanı matematiktir.

TEDMEM olarak bu raporda, PISA 2022 bulgularını Türkiye açısından inceledik. Türkiye'deki 15 yaş grubu öğrencilerin fen, matematik ve okuma alanlarındaki performansları ve performansla ilişkili olabilecek okul hayatı ile ilgili öne çıkan değişkenleri uluslararası ortalama ile kıyaslayarak değerlendirdik.

Raporda öne çıkan bulgu ve değerlendirmelerden bazıları şöyledir:

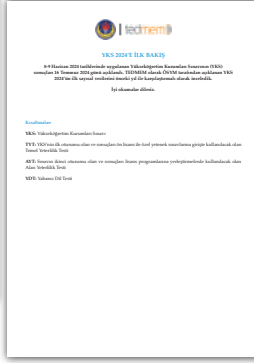
- OECD ülkelerinin performansındaki genel düşüş eğilimine karşın Türkiye son on yılda performansını iyileştiren az sayıda ülkeden biri olmuştur.
- Son 20 yılda Türkiye'nin fen, matematik ve okuma alanlarındaki ortalama performansı temel yeterlik düzeyi üzerine çıkamamıştır.

- Türkiye’de matematik alanında öğrencilerin %39’u, okuma alanında %29’u ve fen alanında %25’i temel yeterlik düzeyinin altındadır.
- Diğer ülkelerle rekabet edebilirlik ve kalkınma hedefleri bakımından Türkiye’nin performansı beklenen düzeyin altında kalmaktadır.
- Öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerine yönelik kapsamlı önlemler alınmalıdır.
- Fen bilimleri eğitiminde kazanılan ivme, stratejik alanlarda ihtiyaç duyulan insan kaynağını yetiştirmek üzere temel oluşturabilir.
- Türkiye, okullar arası performans farkının yüksek olduğu ülkelerden biridir.
- Türkiye’de sosyo-ekonomik olarak dezavantajlı bir öğrencinin öğrenme düzeyinin, eşitsizliğin giderildiği bir sistemde en az bir okul yılı kadar ileri gideceği tahmin edilmektedir.
- Türkiye’de her beş çocuktan biri “parasızlık” nedeniyle haftada en az bir öğünü atlamak zorunda kalmaktadır.
- Türkiye’de eğitim sistemini iyileştirme çabaları, yalnızca akademik başarıyı artırmaya değil sosyo-duygusal becerileri geliştirmeye de odaklanmalıdır.
- Türkiye, öğrencilerin matematik kaygısının en yüksek olduğu ülkelerden biridir. Bu durum, öğrencilerin matematik performansını olumsuz etkilemektedir.
- Zorbalığa maruz kalan öğrencilerin matematik performansı daha düşüktür.
- Aile desteği öğrencilerin performansında fark yaratmaktadır.

Raporun Tamamı için
QR Kodu Taratın:

DEĞERLENDİRME —

YKS 2024'E İLK BAKIŞ VE YKS 2024 YERLEŞTİRME SONUÇLARI

8-9 Haziran 2024 tarihlerinde uygulanan YKS 2024'ün öncelikle ilk sayısal verilerini, yerleştirme sonuçlarının açıklanmasının ardından ise yerleştirme sonuçlarına ait verileri önceki yıl ile karşılaştırmalı olarak inceledik.

Çalışmalarımızdan öne çıkanlar şöyledir:

YKS 2024'E İLK BAKIŞ

- YKS'ye başvuran aday sayısı geçen yıla göre %11,53 (406.573 kişi) oranında azalsa da son üç yılda olduğu gibi sınava başvuran aday sayısı 3 milyon üzerinde olmuştur (3.120.870). Bu durum yükseköğretimde tüm programlara aynı yöntem ve ölçütlerle öğrenci yerleştirmenin sürdürülebilir bir uygulama olmadığını bir kez daha göstermektedir.
- Sınava başvuran adayların 301.508'i sınava girmemiştir. Geçtiğimiz yıla kıyasla sınava başvurduğu halde girmeyen aday sayısında azalma söz konusudur. Ancak adayların sınava girmeme gerekçelerinin belirlenmesi gelecek dönemlerdeki sınav katılım oranını ve kaynakların etkili kullanılmasını iyileştirecektir.
- Sınavı geçerli her beş adaydan yaklaşık ikisi (%38,8) son sınıf öğrencisidir.
- Sınava giren adayların %2,3'ünün (64.085 kişi) Temel Yeterlilik Testi'nde 1 neti dâhi yoktur. Bu oran geçtiğimiz yıla kıyasla azalmıştır (%3,4).

- Sıfır doğru cevap sayısı olan aday oranının en yüksek olduğu test geçen yıl olduğu gibi 2024'te de Fen Bilimleri olmuştur. Fen Bilimleri testinde sıfır doğru cevap sayısı olan aday oranı TYT'de %16, AYT'de ise %11'dir. TYT Fen Bilimleri testinde doğru cevap sayısı 0-1 olan aday oranı ise yaklaşık %21'dir.
- TYT Matematik testinde doğru cevap sayısı sıfır olan aday oranı yaklaşık %6'dır. AYT Matematik testinde ise doğru cevap sayısı sıfır olan aday oranı geçtiğimiz yıla kıyasla 3 yüzde puan artarak %11'e yükselmiştir. Doğru cevap ortalamalarının düşüklüğü, en az lise mezunu olan adayların hayata etkin katılımı için gerekli temel bilgi ve beceri düzeyleri konusunda ciddi endişeler uyandırmaktadır.
- 2024 yılında tercih yapacak adayların en düşük başarı sırası uygulaması aynı kalmıştır.

Raporun Tamamı için
QR Kodu Taratın:

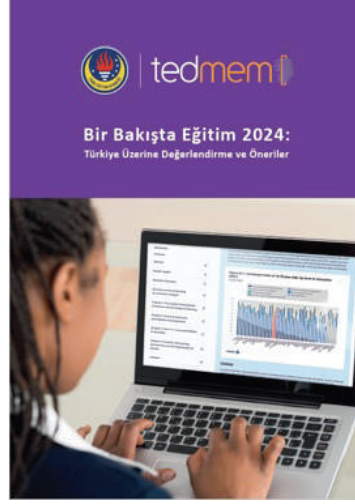

YKS 2024 YERLEŞTİRME SONUÇLARI

- Sınava başvuran, giren ve yerleşen kişi sayısı geçen yıla kıyasla azalmıştır.
- Sınava giren adayların yaklaşık 3'te 1'i (%35,02) bir yükseköğretim programına yerleşmiştir.
- Yerleştirme puanı hesaplanan adayların %35,84'ü (987.388) bir yükseköğretim programına yerleşmiştir.
- Puanı hesaplanan 1.767.913 aday herhangi bir yükseköğretim programına yerleşememiştir.
- Puanı hesaplanan son sınıf düzeyindeki her 2 adaydan 1'i tercih yapmamıştır.
- Bir yükseköğretim programına yerleşenlerin %35,6'sı son sınıf düzeyindeyken, %41,3'ü önceki yıllarda yerleşmemiş adaylardır.
- Okul türü Anadolu Lisesi olan neredeyse her 2 adaydan 1'i; okul türü Özel Lise, Fen Lisesi, Özel Fen Lisesi olan neredeyse her 5 adaydan 2'si puanı hesaplanmasına rağmen tercih yapmamıştır.
- Yerleştirme puanı hesaplanan adayların okul türlerine göre tercih yapma oranlarına bakıldığında, en yüksek tercih yapma oranı %72,74 ile okul türü Sosyal bilimler lisesi olanlarda olmuştur. Onu, Liseler ile Yabancı Dil Ağırlıklı Liseler takip etmiştir.
- Yerleştirme puanı hesaplanan adayların okul türüne göre en düşük yerleşme oranı ise %28,83 ile Meslek Lisesi ve %32,97 ile Lise türlerinde olmuştur.
- Tercih yapan 1.670.205 adayın %40,88'si bir yükseköğretim programına yerleşememiştir.
- Yerleştirme puanı hesaplanan adaylar arasında tercih yapma oranı en yüksek olanlar %79,3 ile yükseköğretimden kaydı silinmiş adaylar, tercih yapma oranı en düşük olanlar ise son sınıf düzeyinde olanlardır (%49,8).
- Bir yükseköğretim programına yerleşen fen lisesi mezunlarının %92,5'i lisans programlarına yerleşmiştir.
- Mesleki ve teknik lise mezunlarının %87,9'u ön lisans ve açıköğretim programlarına yerleşmiştir.

Raporun Tamamı için
QR Kodu Taratın:

BİR BAKIŞTA EĞİTİM 2024'E İLK BAKIŞ ve BİR BAKIŞTA EĞİTİM 2024: TÜRKİYE ÜZERİNE DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

OECD tarafından her yıl yayımlanan ve ülkelerin eğitim sistemlerine ilişkin gidişatı çeşitli göstergeler üzerinden sayısal olarak ortaya koyan “Bir Bakışta Eğitim” raporları, eğitim alanında dünyanın en önemli ve güvenilir kaynaklarından biridir. 10 Eylül 2024’te Bir Bakışta Eğitim 2024 raporunun açıklanmasının hemen ardından TEDMEM olarak,

Türkiye için öne çıkan verileri bir araya getirerek sizlerle paylaştık.

Aralık 2024 tarihinde ise eğitim sistemlerinin değerlendirilmesine yönelik göstergeleri eğitim süreçlerinin çıktıları, eğitime erişim, eğitime ayrılan finansal kaynaklar ile öğretmenler, öğrenme ortamları ve okullar olmak üzere dört ana başlık altında detaylı bir biçimde ele aldığımız **Bir Bakışta Eğitim 2024: Türkiye Üzerine Değerlendirme ve Öneriler** raporumuzu yayınladık.

Raporda ayrıca 2024 yılında ana tema olarak belirlenen “eğitimde eşitlik”ten yola çıkarak ülkelerdeki eşitlik göstergelerinin ele alındığı “Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Çerçevesinde Eğitimde Eşitlik” adı altında özel bir bölüme yer verilmiştir.

Raporda öne çıkan bulgu ve değerlendirmelerden bazıları şöyledir:

EĞİTİM SÜREÇLERİNİN ÇIKTILARI

- Türkiye’de ortaöğretim mezunu dahi olmayan 25-34 yaş aralığındaki genç yetişkinlerin oranı 2016’dan bu yana 15 yüzde puan azalarak %30 olmuştur.
- Türkiye’de 25-64 yaş aralığındaki her iki yetişkinden biri en fazla lise mezunudur.
- Türkiye’de, en az bir ebeveyni üniversite mezunu olan 25-64 yaş aralığındaki yetişkinlerin %81’i üniversite mezunudur.
- Türkiye’de, 18-24 yaş aralığındaki gençlerin yaklaşık üçte biri (%31,1) ne eğitimde ne de istihdamda yer almaktadır. OECD ülkeleri ortalamasında bu oran %13,7’dir.
- Türkiye’de ne eğitimde ne istihdamda olan kadınların oranı erkeklerin neredeyse iki katıdır.
- Türkiye, hem 25-64 yaş aralığındaki ortaöğretim mezunları (%62) için hem de yükseköğretim mezunları (%74) için en düşük istihdam oranına sahip OECD ülkesidir.
- Türkiye’de 25-64 yaş aralığındaki yükseköğretim mezunu bir yetişkin, ortaöğretim mezunu bir yetişkine kıyasla %49,2 daha fazla aylık gelir elde etmektedir.

EĞİTİME ERİŞİM

- Türkiye’de 3-5 yaş aralığındaki çocukların okul öncesi eğitime katılım oranı 2014’ten 2022’ye 20 yüzde puan artarak %48 olmuştur. Buna rağmen Türkiye bu oranla 3-5 yaş grubu çocuklar için okullaşma oranının en düşük olduğu OECD ülkesidir.
- Türkiye’de 6-14 yaş aralığında %100 okullaşma sağlanmıştır.
- 15-19 yaş aralığında okullaşma oranı %72,5’tir ve bu oran bölgelere göre farklılıklar göstermektedir.
- Türkiye’de özel okullara talep artarken devlet okullarındaki öğrenci oranı azalmaktadır.
- Türkiye, ilkokulda sınıf tekrarı oranının yüksek olduğu OECD ülkeleri arasındadır.

EĞİTİME AYRILAN FİNANSAL KAYNAK

- Türkiye, tüm eğitim kademelerinde öğrenci başına en düşük harcama yapan OECD ülkeleri arasındadır.
- Türkiye’de GSYH’nin %4,2’si eğitim kurumlarına ayrılmaktadır.

- Türkiye’de bir öğrencinin 6-15 yaşları arasındaki eğitimi için yapılan harcama OECD ortalamasının yarısından daha azdır. Türkiye’de ilköğretimden yükseköğretime kadar öğrenci başına yapılan yıllık harcama ortalama 5.425 dolar, OECD ülkeleri ortalamasında ise 14.209 dolardır.
- Türkiye’de eğitim kurumlarına GSYH’den ayrılan pay azalma eğilimi göstermektedir.
- Türkiye, temel eğitim kademesinde eğitim kurumlarına yapılan özel harcamaların payının en yüksek olduğu OECD ülkesidir.

ÖĞRETMENLER, ÖĞRENME ORTAMLARI VE OKULLAR

- Türkiye’de devlet okullarındaki ortaokul sınıf mevcutları, OECD ortalamasına büyük ölçüde yaklaşmıştır.
- Türkiye’de, ilkokulda öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ortalama 18 iken ortaokulda 14’tür.
- Türkiye’de öğretmen maaşları çalışılan kademe ve deneyim süresine göre önemli bir farklılık göstermemektedir.
- Türkiye’de bir okul müdürünün alabileceği en yüksek maaş, OECD ortalamasından oldukça düşüktür.
- OECD ortalamasına kıyasla Türkiye’de 30 yaş altındaki öğretmen oranı yüksek, 50 yaş ve üzerindeki öğretmen oranı ise oldukça düşüktür. Okul öncesi ve ortaokul kademesinde 50 yaş ve üzeri öğretmen oranının en düşük olduğu OECD ülkesi Türkiye’dir.
- Türkiye, ortaokul ve ortaöğretim kademelerinde öğretmen ihtiyacı bulunmayan üç OECD ülkesinden biridir.

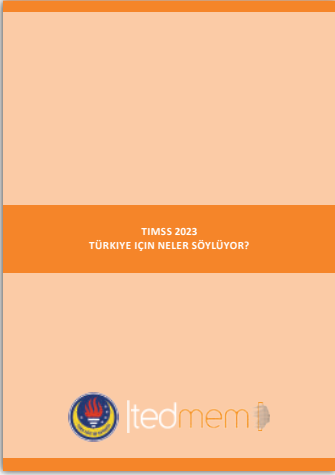
Raporun Tamamı için
QR Kodu Taratın:

Bir Bakışta Eğitim 2024’e
İlk Bakış

Bir Bakışta Eğitim 2024:
Türkiye Üzerine Değerlendirme
ve Öneriler

TIMSS 2023 TÜRKİYE İÇİN NELER SÖYLÜYOR?

Dört yılda bir gerçekleştirilen Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması (TIMSS), 4. ve 8. sınıf öğrencilerinin matematik ve fen bilimleri alanlarındaki başarısını çeşitli göstergelerle analiz ederek ülkelerin eğitim sistemlerindeki eğilimlere ilişkin önemli veriler sunmaktadır.

TIMSS'in 2023 yılına ilişkin sekizinci döngüsüne ait rapor 4 Aralık 2024 tarihinde yayımlanmıştır. Bu önemli çalışmanın hemen ardından TEDMEM,

Türkiye için ilk bakışta öne çıkan verileri bir araya getirmiştir.

Çalışmamızdan öne çıkan bulgu ve değerlendirmelerden bazıları şöyledir:

Türkiye TIMSS 2023'te; 8. sınıf matematik alanı dışında tüm sınıf düzeylerinde ve alanlarda başarı düzeyi en yüksek ilk 10 ülke arasında yer almıştır.

- 4. sınıfta 59 ülke arasında matematik alanında 8. (15 sıra yükselerek) ve fen bilimleri alanında 4. (15 sıra yükselerek) olmuştur.
- 8. sınıfta 44 ülke arasında matematik alanında 13. (7 sıra yükselerek) fen bilimleri alanında 7. (8 sıra yükselerek) olmuştur.

Türkiye'deki 4. Sınıf ve 8. Sınıf öğrencilerinin fen bilimleri ve matematik puanları uluslararası ortalamanın üzerindedir.

- Türkiye'deki öğrencilerin 4. sınıf matematik puanı (553) uluslararası ortalamanın (503) 50 puan üzerinde; fen bilimleri puanı (570) ise uluslararası ortalamanın (494) 76 puan üzerindedir.
- Türkiye'deki öğrencilerin 8. sınıf matematik puanı (509) uluslararası ortalamanın 31 puan (478) üzerinde; 8. sınıf fen bilimleri puanı (530) uluslararası ortalamanın (478) 52 puan üzerinde yer almıştır.
- 4. sınıf öğrencilerinin %93'ü matematikte alt düzey ve üzerinde başarı göstermiştir. TIMSS ortanca değerinde ise bu öğrencilerin oranı %91'dir. İleri düzeyde başarı gösteren 4. sınıf öğrencilerinin oranı %24 olup bu değer TIMSS ortanca değerinden (%7) yüksektir.
- 8. sınıf öğrencilerinin %81'i matematikte alt düzey ve üzerinde başarı göstermiştir; bu oran TIMSS ortanca değeri ile aynıdır. İleri düzeyde başarı gösteren öğrenci oranı %17 olmuştur. Bu oran TIMSS ortanca değerinden (%7) daha yüksektir.
- 4. sınıf öğrencilerinin %98'i fen bilimlerinde alt düzey ve üzerinde başarı göstermiştir. TIMSS ortanca değerinde bu öğrencilerin oranı %90'dır. İleri düzeyde başarı gösteren öğrenci oranı %26'dır ve bu değer TIMSS ortanca değerinden (%7) yüksektir.
- 8. sınıf öğrencilerin %90'ı fen bilimlerinde alt düzey ve üzerinde başarı gösterirken TIMSS ortanca değerinde bu oran %80'dir. İleri düzeyde başarı gösteren öğrenci oranı %17 olmuştur. Bu oran, TIMSS ortanca değerinden (%6) daha yüksektir.

Türkiye'nin eğitim performansındaki bu iyileşme, birçok faktörün etkisiyle şekillenmiş olabilir. Bu faktörlerin anlaşılabilmesi için daha fazla analiz ve değerlendirme gerekmektedir. Bu bağlamda, ulusal değerlendirme çalışmalarının gerekliliğinin bir kez daha vurgulanması yerinde olacaktır.

Eğitimdeki ilerlemeyi ve eksiklikleri belirlemek için düzenli ve kapsamlı değerlendirmeler, eğitim politikalarının etkinliğini ölçmek ve uzun vadeli gelişim hedeflerine ulaşmak için kritik öneme sahiptir.

Raporun Tamamı için
QR Kodu Taratın:

PIAAC 2023 YETİŞKİN BECERİLERİ ARAŞTIRMASI: ÖNE ÇIKANLAR

OECD tarafından 10 Aralık 2024 tarihinde Yetişkin Yeterliklerinin Uluslararası Değerlendirilmesi Programı (PIAAC) kapsamında yayımlanan Yetişkin Becerileri Araştırması 2023, PISA'nın 15 yaş grubundaki öğrencilerin temel becerilerini inceleyen yaklaşımına benzer şekilde, 16-65 yaş aralığındaki yetişkinlerin sahip olması gereken becerileri ele almaktadır.

31 ülkeden 673 milyon kişinin temsil edildiği raporun bulguları, ülkelerin bireylerin becerilerini geliştirmeye yönelik gelecekteki strateji ve politika çalışmalarında dikkate alınması gereken önemli mesajlar barındırmaktadır.

Türkiye'nin katılan ülkeler arasında yer almadığı PIAAC 2023 bulgularını derlediğimiz çalışmamızdan öne çıkanlar şöyledir:

- Finlandiya, Japonya, Hollanda, Norveç ve İsveç her üç alanda da yetişkin becerilerinde en iyi performans gösteren ülkelerdir.
- Son on yılda, birçok ülkede 16-65 yaş aralığındaki yetişkinlerin sözel beceri puanlarının büyük ölçüde aynı kaldığı ya da azaldığı gözlemlenmiştir.
- OECD ülkelerindeki yetişkinlerin %26'sı sözel beceri alanında, %25'i sayısal beceri alanında, %29'u ise uyarlanabilir problem çözme beceri alanında en düşük yeterlik (1.düzye veya altında) düzeyine sahiptir.
- PIAAC'a katılan ülkelerdeki her beş yetişkinden biri her üç beceri alanında da en düşük yeterlik düzeyine sahiptir.

- PIAAC'a katılan çoğu ülkede, nüfusun en düşük performans gösteren %10'luk kesiminin sözel ve sayısal becerilerinde düşüşler yaşanmıştır.
- Yükseköğretim mezunu yetişkinler, sözel beceri alanında ortaöğretim mezunu olanlardan 33 puan, ortaöğretim mezunu dahi olmayanlardan ise 43 puan daha yüksek performans göstermiştir.
- Ebeveyni yüksek eğitim düzeyine sahip yetişkinler tüm beceri alanlarında daha yüksek performans göstermiştir.
- Sayısal beceri performansında 58 puanlık bir artış (sayısal beceriler ölçeğinde bir standart sapmalı artış) istihdam edilme olasılığının yaklaşık %1 daha fazla olması ve %9 ücret artışı ile ilişkilidir.
- Yüksek beceri düzeyine sahip bir birey düşük beceri düzeyine sahip bir bireye kıyasla saatte %75 daha fazla kazanmaktadır.
- Bireylerin eğitim düzeylerindeki yaklaşık 3 yıllık ilave öğrenim (bir standart sapmalı artış) istihdam edilme olasılığı %1,1 artırmaktadır.
- Bir bireyin yaklaşık 3 yıllık ilave öğrenim görmesi (bir standart sapmalı artış) %16'lık ücret artışıyla ilişkilidir.
- Sayısal beceri düzeyi yüksek yetişkinlerin %84'ü yaşam memnuniyetinin yüksek olduğunu bildirirken, sayısal beceri düzeyi düşük yetişkinlerin %65'i yaşamından memnun olduğunu belirtmiştir.
- OECD ülkelerinde çalışanların yaklaşık %23'ü mevcut işlerinin gerektirdiğinden daha yüksek niteliklere sahipken, %9'u işlerinin gerektirdiklerinin altında bir nitelik düzeyine sahiptir.
- Sahip olduğu niteliklerin altındaki işlerde çalışan yetişkinler, sahip olduğu niteliklere uygun pozisyonlarda çalışanlara kıyasla %12 daha düşük ücret almaktadır.

Raporun Tamamı için
QR Kodu Taratın:

PAYDAŞ GÖRÜŞMELERİ —

EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANLARINA ZİYARET

Eğitim politikalarının bilimsel temellere dayalı olarak geliştirilmesi ve uygulanmasına katkıda bulunma misyonumuz doğrultusunda, TEDMEM olarak üniversiteleri önemli bir paydaş olarak görüyoruz. Bu çerçevede Ankara'da bulunan Türkiye'nin önde gelen üniversiteleriyle önemli temaslarda bulunduk.

TEDMEM Direktörü Dr. Sabiha Sunar ve TEDMEM Koordinatörü Dr. Nilgün Demirci Celep, Bilkent Üniversitesi, Başkent Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve ODTÜ Eğitim Fakülteleri'ni ziyaret etti.

Ziyaretler kapsamında:

- ODTÜ Eğitim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Behiye Ubuz,
- Başkent Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Miraç Çetin Keskin,
- Bilkent Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Alipaşa Ayas,
- Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Bilal Güneş ile görüşmeler gerçekleştirildi.

Bu görüşmelerde TEDMEM'in bugüne kadar yürüttüğü çalışmalar ve Türkiye'deki eğitim fakültelerinin mevcut durumu ve koşulları üzerine karşılıklı bilgi ve tecrübe paylaşımında bulunuldu.

Bu ziyaretler TEDMEM'in eğitim fakülteleriyle kurduğu iş birliğini güçlendirmesi ve eğitim sisteminin niteliğini artırma hedefine katkı sağlaması açısından önemli görülmektedir.

